

Dekompozice problému, AND/OR grafy

Aleš Horák

E-mail: hales@fi.muni.cz
<http://nlp.fi.muni.cz/uui/>

Obsah:

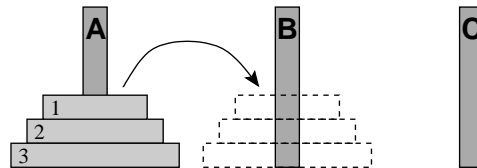
- ▶ Připomínka – průběžná písemka
- ▶ AND/OR grafy
- ▶ Prohledávání AND/OR grafů

Připomínka – průběžná písemka

- ▶ termín – **příští přednášku, 24. října, 10:00, A318**, na začátku přednášky
- ▶ náhradní termín: **není**
- ▶ příklady (formou testu – odpovědi A, B, C, D, E, z látky probrané na prvních pěti přednáškách, včetně dnešní):
 - uveden příklad v Prologu+Pythonu, otázka **Co řeší tento program?**
 - uveden příklad v Prologu+Pythonu a cíl/volání programu, otázka **Co je (návratová) hodnota výsledku?**
 - **upravte** (vyberte úpravu/doplnění) uvedený **program tak, aby...**
 - uvedeno několik **tvrzení**, potvrďte jejich pravdivost/nepravdivost
 - porovnání **vlastností** několika **algoritmů**
- ▶ rozsah: **4 příklady**
- ▶ hodnocení: **max. 32 bodů** – za **správnou odpověď** 8 bodů, za **žádnou odpověď** 0 bodů, za **špatnou odpověď** -3 body.

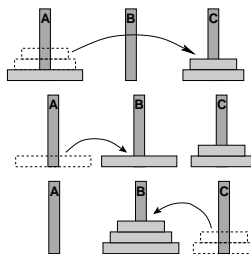
Příklad – Hanoiské věže

- ▶ máme tři tyče: **A**, **B** a **C**.
- ▶ na tyči **A** je (podle velikosti) n kotoučů.
- ▶ úkol: přeskládat z **A** pomocí **C** na tyč **B** (zaps. $n(A, B, C)$) **bez porušení uspořádání**

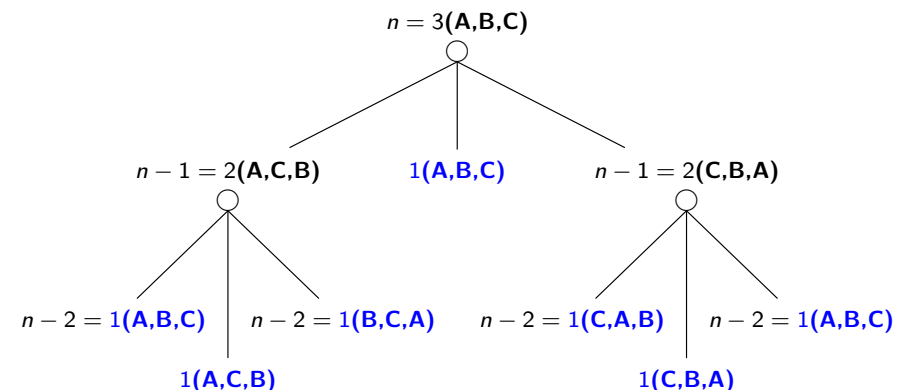
Můžeme rozložit na fáze:

1. přeskládat $n-1$ kotoučů z **A** pomocí **B** na **C**.
2. přeložit **1** kotouč z **A** na **B**
3. přeskládat $n-1$ kotoučů z **C** pomocí **A** na **B**

Příklad – Hanoiské věže – pokrač.

schéma celého řešení pro $n = 3$:

Příklad – Hanoiské věže – pokrač.

op(+Priorita, +Typ, +Jméno)
Priorita číslo 0..1200
Typ jedno z xf, yf, xfx, xfy, yfx, yfy, fy nebo fx
Jméno funktor nebo symbol

?-op(100,xfx,to), dynamic(hanoi/5).

hanoi(1,A,B,C,[A to B]).

hanoi(N,A,B,C,Moves) :- N>1, N1 is N-1, lemma(hanoi(N1,A,C,B,Ms1)),
 hanoi(N1,C,B,A,Ms2), append(Ms1,[A to B|Ms2],Moves).

lemma(P) :- P,asserta((P :- !)).

?- hanoi(3,a,b,c,M).

M = [a to b, a to c, b to c, a to b, c to a, c to b, a to b] ;
 No

Cesta mezi městy pomocí dekompozice

města:

a, ..., e ... ve státě S

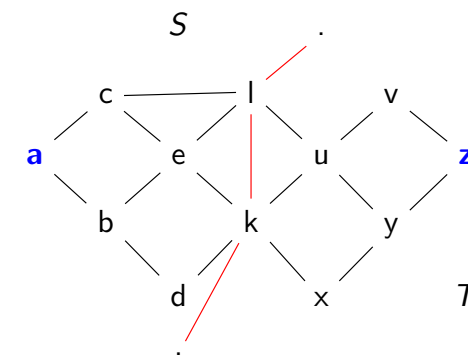
l a k ... hraniční přechody

u, ..., z ... ve státě T

hledáme cestu z a do z:

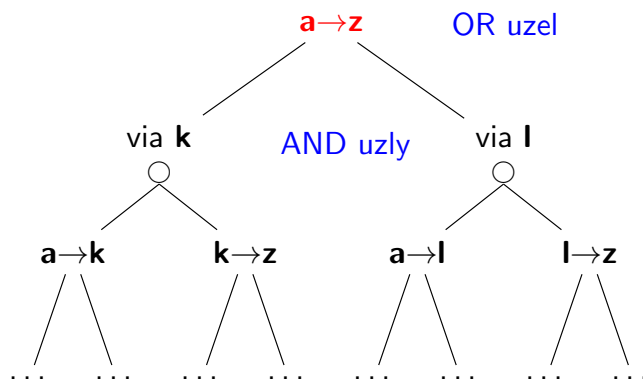
► cesta z a do hraničního přechodu

► cesta z hraničního přechodu do z

Cesta mezi městy pomocí dekompozice – pokrač.

schéma řešení pomocí rozkladu na podproblémy = AND/OR graf

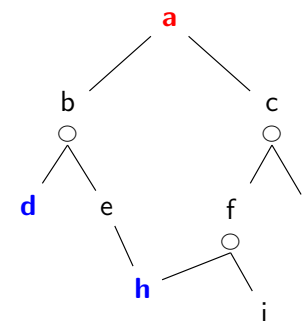
Celkové řešení = podgraf AND/OR grafu, který nevynechává žádného následníka AND-uzlu.

AND/OR graf a strom řešení

AND/OR graf = graf s 2 typy vnitřních uzlů – AND uzly a OR uzly

► AND uzel jako součást řešení vyžaduje průchod všech svých poduzlů

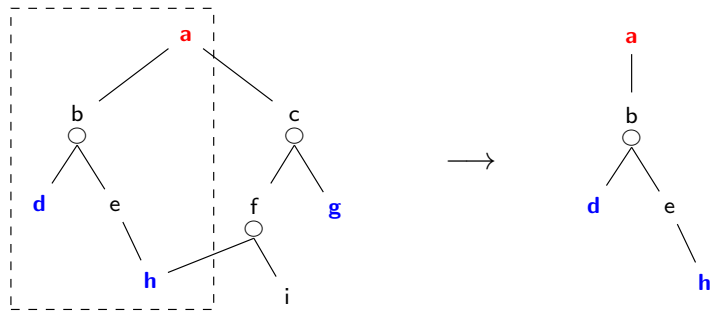
► OR uzel se chová jako běžný uzel klasického grafu

AND/OR graf a strom řešení

strom řešení T problému P s AND/OR grafem G :

- ▶ problém P je kořen stromu T
- ▶ jestliže P je OR uzel grafu $G \Rightarrow$ právě jeden z jeho následníků se svým stromem řešení je v T
- ▶ jestliže P je AND uzel grafu $G \Rightarrow$ všichni jeho následníci se svými stromy řešení jsou v T
- ▶ každý list stromu řešení T je cílovým uzlem v G

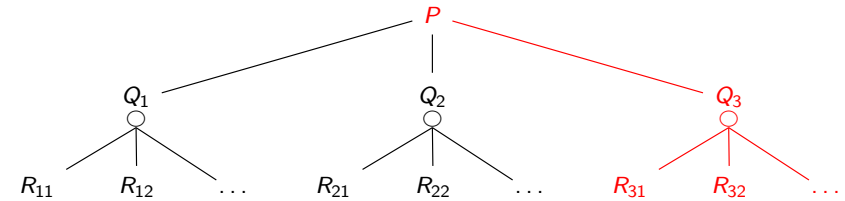

Příklad – výherní strategie

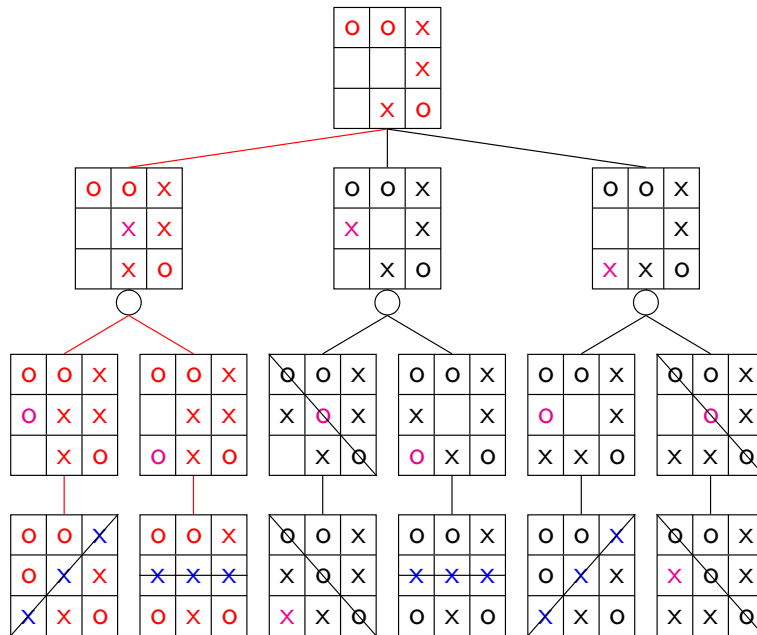
Hra 2 hráčů s perfektními znalostmi, 2 výstupy $\begin{cases} \text{výhra} \\ \text{prohra} \end{cases}$

Výherní strategii je možné formulovat jako AND/OR graf:

- ▶ počáteční stav P typu já-jsem-na-tahu
- ▶ moje tahy vedou do stavů Q_1, Q_2, \dots typu soupeř-je-na-tahu
- ▶ následně soupeřovy tahy vedou do stavů R_{11}, R_{12}, \dots já-jsem-na-tahu
- ▶ cíl – stav, který je výhra podle pravidel (prohra je neřešitelný problém)
- ▶ stav P já-jsem-na-tahu je výherní \Leftrightarrow některý z Q_i je výherní, OR
- ▶ stav Q_i soupeř-je-na-tahu je výherní \Leftrightarrow všechny R_{ij} jsou výherní, AND
- ▶ výherní strategie = řešení AND/OR grafu

Příklad – výherní strategie

Reprezentace AND/OR grafu

přímý zápis AND/OR grafu v Prologu:

- ▶ OR uzel v s následníky u_1, u_2, \dots, u_N :

```
v :- u1.
v :- u2.
...
v :- uN.
```

- ▶ AND uzel x s následníky y_1, y_2, \dots, y_M :

```
x :- y1, y2, ..., yM.
```

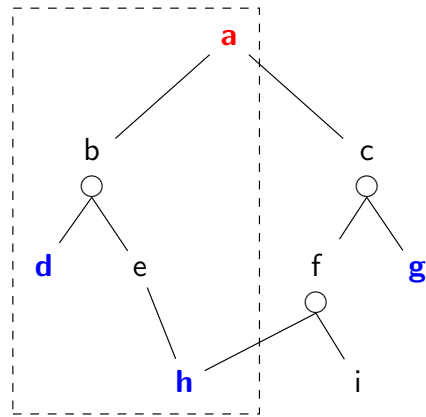
- ▶ cílový uzel g ($\hat{=}$ elementární problém):

```
g.
```

- ▶ kořenový uzel $root$:

```
?- root.
```

Triviální prohledávání AND/OR grafu v Prologu


```

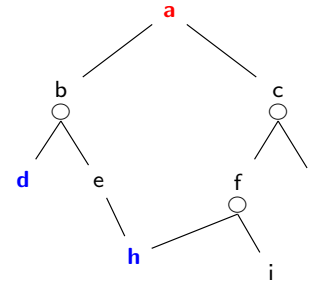
a :- b.
a :- c.
b :- d, e.
e :- h.
c :- f, g.
f :- h, i.
d.
g.
h.

?- a.
Yes

```

Repräsentace AND/OR grafu v Prologu

- ▶ zavedeme operátory '---->' a ':' ?- op(700, xfx, ---->).
?- op(500, xfx, :).
- ▶ AND/OR graf budeme zapisovat a ----> or:[b, c].
b ----> and:[d, e].


```

a ----> or:[b,c].
b ----> and:[d,e].
c ----> and:[f,g].
e ----> or:[h].
f ----> and:[h,i].
goal(d).
goal(g).
goal(h).

```

Prohledávání AND/OR grafu do hloubky

```

% solve(+Node, -SolutionTree)
solve(Node,Node) :- goal(Node).
solve(Node,Node ----> Tree) :-
    Node ----> or:Nodes, member(Node1,Nodes), solve(Node1,Tree).
solve(Node,Node ----> and:Trees) :-
    Node ----> and:Nodes, solveall(Nodes,Trees).

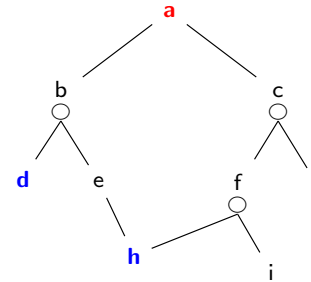
% solveall([Node1,Node2, ...], [SolutionTree1,SolutionTree2, ...])
solveall([],[]).
solveall([Node|Nodes],[Tree|Trees]) :- solve(Node,Tree), solveall(Nodes,Trees).

?- solve(a,Tree).
Tree = a----> (b---->and:[d, e---->h]) ;
No

```

Repräsentace AND/OR grafu v Prologu

- ▶ zavedeme operátory '---->' a ':' ?- op(700, xfx, ---->).
?- op(500, xfx, :).
- ▶ AND/OR graf budeme zapisovat a ----> or:[b, c].
b ----> and:[d, e].


```

a ----> or:[b,c].
b ----> and:[d,e].
c ----> and:[f,g].
e ----> or:[h].
f ----> and:[h,i].
goal(d).
goal(g).
goal(h).

```

Heuristické prohledávání AND/OR grafu (AO*)

- ▶ doplnění repräsentace o **cenu přechodové hrany** (=míra složitosti podproblému):
Uzel ----> AndOr:[NaslUzel1/Cena1, NaslUzel2/Cena2, ...,NaslUzelN/CenaN].
- ▶ definujeme **cenu uzlu** jako cenu optimálního řešení jeho podstromu
- ▶ pro každý uzel N máme daný **odhad** jeho ceny:
 $h(N)$ = heuristický odhad ceny optimálního podgrafu s kořenem N
- ▶ pro každý uzel N , jeho následníky N_1, \dots, N_b a jeho předchůdce M definujeme:

$$F(N) = \text{cena}(M, N) + \begin{cases} h(N), & \text{pro ještě neexpandovaný uzel } N \\ 0, & \text{pro cílový uzel (elementární problém)} \\ \min_i(F(N_i)), & \text{pro OR-uzel } N \\ \sum_i F(N_i), & \text{pro AND-uzel } N \end{cases}$$

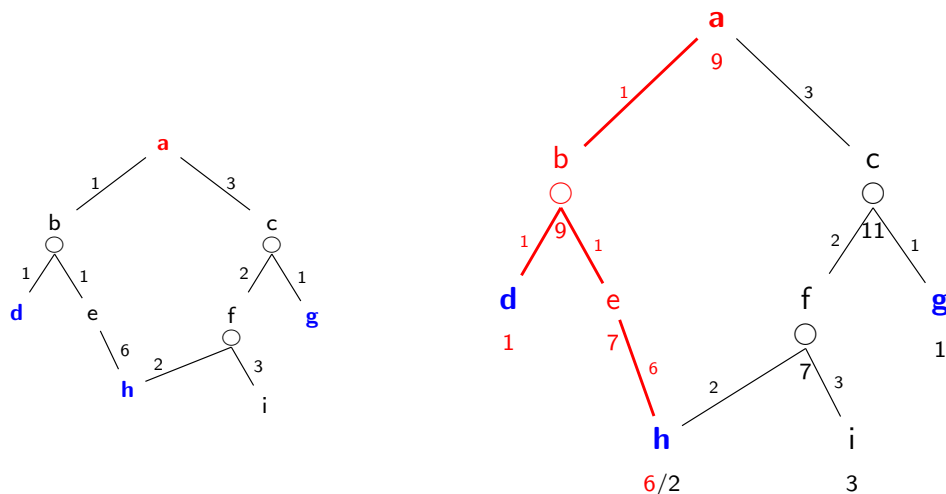
Pro optimální strom řešení S je tedy $F(S)$ právě cena tohoto řešení (=suma všech hran z S).

Heuristické prohledávání AND/OR grafu – příklad

setříděný seznam částečně expandovaných grafů =

[Nevyřešený₁, Nevyřešený₂, ..., Vyřešený₁, ...]

$F_{\text{Nevyřešený}_1} \leq F_{\text{Nevyřešený}_2} \leq \dots$

Reprezentace AND/OR grafu při heuristickém prohledávání

F ... příslušná heuristická F-hodnota uzlu N

► list AND/OR grafu ... struktura **leaf(N,F,C)** C ... cena hrany do uzlu N

$F = C + h(N)$

N ... identifikátor uzlu

► OR uzel AND/OR grafu ... struktura **tree(N,F,C,or:[T1,T2,T3,...])**

$F = C + \min_i F_i$

► AND uzel AND/OR grafu ... struktura **tree(N,F,C,and:[T1,T2,T3,...])**

$F = C + \sum_i F_i$

► vyřešený list AND/OR grafu ... struktura **solvedleaf(N,F)**

$F = C$

► vyřešený OR uzel AND/OR grafu ... struktura **solvedtree(N,F,T)**

$F = C + F_1$

► vyřešený AND uzel AND/OR grafu ... **solvedtree(N,F,and:[T1,T2,...])**

$F = C + \sum_i F_i$

Python – ("typ uzlu", n, f, ...):

("leaf", n, f, c), ("tree", n, f, c, ("or", subtrees)), ...

Heuristické prohledávání AND/OR grafu (AO*)

def andor(node):

sol, solved = expand(("leaf", node, 0, 0), biggest)

if solved == "yes": return sol

else: raise ValueError("Reseni neexistuje.")

expand(tree, bound) → (newtree, solved)
expanduje tree po bound. Výsledek je newtree se stavem solved.

def expand(tree, bound):

if f(tree) > bound: return (tree, "no")

tree_type = tree[0]

if tree_type == "leaf":

, node, f, c = tree

if is_goal(node): return (("solved_leaf", node, f_), "yes")

tree1 = expandnode(node, c)

if tree1 is None: return (None, "never") # neexistuji naslednici

return expand(tree1, bound)

elif tree_type == "tree":

, node, f, c, subtrees = tree

newsubs, solved1 = expandlist(subtrees, bound-c)

return continue_(solved1, node, c, newsubs, bound)

expandlist → (newtrees, solved)
expanduje všechny grafy v seznamu trees se závazkou bound. Výsledek je v seznamu newtrees a celkový stav v solved

def expandlist(trees, bound):

tree, othertrees, bound1 = select_tree(trees, bound)

newtree, solved = expand(tree, bound1)

return combine(othertrees, newtree, solved)

Heuristické prohledávání AND/OR grafu (AO*) – pokrač.

def continue_(subtr_solved, node, c, subtrees, bound):

if subtr_solved == "never": return (None, "never")

h_ = bestf(subtrees)

f_ = c + h_

if subtr_solved == "yes": return (("solved_tree", node, f_, subtrees), "yes")

if subtr_solved == "no": return expand(("tree", node, f_, c, subtrees), bound)

continue → (solution, solved)
určuje, jak pokračovat po expanzi seznamu grafů

def combine(subtrees, tree, solved):

op, trees = subtrees

if op == "or":

if solved == "yes": return (("or_result", tree), "yes")

if solved == "no":

newtrees = insert(tree, trees)

return (("or", newtrees), "no")

if solved == "never":

if trees == Nil: return (None, "never")

return (("or", trees), "no")

if op == "and":

if solved == "yes" and are_all_solved(trees):

return (("and_result", Cons(tree, trees)), "yes")

if solved == "never": return (None, "never")

newtrees = insert(tree, trees)

return (("and", newtrees), "no")

combine(othertrees, newtree, solved) → (newtrees, solved)
kombinuje výsledky expanze stromu a seznamu stromů

Heuristické prohledávání AND/OR grafu (AO*) – pokrač.

```
def expandnode(node, c):
    succ = get_successors(node) # podle zadaného AND/OR grafu
    if succ is None: return None
    op, successors = succ
    subtrees = evaluate(successors)
    f_ = c + bestf((op, subtrees)) # c + best h
    return ("tree", node, f_, c, (op, subtrees))
```

expandnode převede uzel z ("leaf", node, f, c) do ("tree", node, f, c, subtrees)

```
def evaluate(nodes):
    if nodes == Nil: return Nil
    node, c = nodes.head
    f_ = c + h(node)
    subtrees = evaluate(nodes.tail)
    trees = insert(("leaf", node, f_, c), subtrees)
    return trees
```

evaluate vypočítá hodnoty pro seznam následovníků

```
def are_all_solved(trees):
    if trees == Nil: return True
    return is_solved(trees.head) and are_all_solved(trees.tail)
```

are_all_solved zkontroluje, jestli všechny stromy v seznamu jsou vyřešené

```
def is_solved(tree):
    tree_type = tree[0]
```

Heuristické prohledávání AND/OR grafu (AO*) – pokrač.

```
def insert(t, trees):
    if trees == Nil: return Cons(t, Nil)
    t1 = trees.head
    ts = trees.tail
    if is_solved(t1): return Cons(t, trees)
    if is_solved(t): return Cons(t1, insert(t, ts))
    if f(t) <= f(t1): return Cons(t, trees)
    return Cons(t1, insert(t, ts))
```

insert vkládá strom do seznamu stromů se zachováním třídění

```
def select_tree(subtrees, bound):
    op, trees = subtrees
    if trees.tail == Nil: return (trees.head, (op, Nil), bound)
    f_ = bestf((op, trees.tail))
    if op == "or": bound1 = min(bound, f_)
    if op == "and": bound1 = bound - f_
    return (trees.head, (op, trees.tail), bound1)
```

select_tree(trees, bound) → (besttree, (op, othertrees), bound1)
vybere besttree z trees, zbytek je v othertrees. bound je závora pro trees, bound1 pro besttree

Heuristické prohledávání AND/OR grafu (AO*) – pokrač.

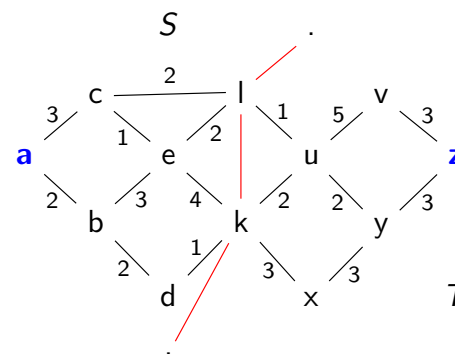
```
def f(tree):
    return tree[2]
```

```
def bestf(subtrees):
    op = subtrees[0]
    if op == "or":
        trees = subtrees[1]
        return f(trees.head)
    if op == "and" or op == "and_result":
        trees = subtrees[1]
        if trees == Nil: return 0
        return f(trees.head) + bestf(("and", trees.tail))
    if op == "or_result":
        tree = subtrees[1]
        return f(tree)
```

bestf vyhledá uloženou F-hodnotu AND/OR stromu/uzlu

Cesta mezi městy heuristickým AND/OR hledáním

- ▶ cesta mezi **Mesto1** a **Mesto2** – predikát **move(Mesto1,Mesto2,Vzdal)**.
- ▶ klíčové postavení města **Mesto3** – predikát **key(Mesto1–Mesto2,Mesto3)**.


```
move(a,b,2). move(a,c,3). move(b,e,3).
move(b,d,2). move(c,e,1). move(c,l,2).
move(e,k,4). move(e,l,2). move(k,u,2).
move(k,x,3). move(u,v,5). move(x,y,3).
move(y,z,3). move(v,z,3). move(l,u,1).
move(d,k,1). move(u,y,2).
```

```
stateS(a). stateS(b). stateS(c).
stateS(d). stateS(e).
stateT(u). stateT(v). stateT(x).
stateT(y). stateT(z).
border(l). border(k).
```

```
key(M1–M2,M3) :- stateS(M1), stateT(M2),
border(M3).
```

```
city(X) :- (stateS(X);stateT(X);border(X)).
```

Cesta mezi městy heuristickým AND/OR hledáním

vlastní hledání cesty:

1. **Y1, Y2, ...** klíčové body mezi městy **A** a **Z**. Hledej jednu z cest:
 - cestu z **A** do **Z** přes **Y1**
 - cestu z **A** do **Z** přes **Y2**
 - ...
2. Není-li mezi městy **A** a **Z** klíčové město \Rightarrow hledej souseda **Y** města **A** takového, že existuje cesta z **Y** do **Z**.

Cesta mezi městy heuristickým AND/OR hledáním – pokrač.

jednoduchá heuristika $h(X-Z \mid X-Z \text{ via } Y)$:

- ▶ stejné město: $h = 0$ (cíl, elementární problém)
- ▶ hrana mezi **X** a **Y** $\text{move}(X, Y, C)$: $h = C$
- ▶ jinak, stejný stát: $h = 1$
- ▶ jinak, různý stát: $h = 2$

jiná možnost – vzdušná vzdálenost

Když $\forall n : h(n) \leq h^*(n)$, kde h^* je minimální cena řešení uzlu $n \Rightarrow$ najdeme **vždy optimální řešení**

Cesta mezi městy heuristickým AND/OR hledáním

Konstrukce příslušného AND/OR grafu:

“pravidlová” definice grafu:

?– `op(560,xfx,via). % operátory X-Z a X-Z via Y`

`% a-z ----> or:[a-z via k/0,a-z via l/0]`

`% a-v ----> or:[a-v via k/0,a-v via l/0]`

`% ...`

`X-Z ----> or:Problemlist :- city(X),city(Z), bagof((X-Z via Y)/0, key(X-Z,Y), Problemlist),!`

`% a-l ----> or:[c-l/3,b-l/2]`

`% b-l ----> or:[e-l/3,d-l/2]`

`% ...`

`X-Z ----> or:Problemlist :- city(X),city(Z), bagof((Y-Z)/D, move(X,Y,D), Problemlist).`

`% a-z via l ----> and:[a-l/0,l-z/0]`

`% a-v via l ----> and:[a-l/0,l-v/0]`

`% ...`

`X-Z via Y ----> and:[(X-Y)/0,(Y-Z)/0]:- city(X),city(Z),key(X-Z,Y).`

`% goal(a-a). goal(b-b). ...`

`goal(X-X).`

Cesta mezi městy heuristickým AND/OR hledáním – pokrač.

`:- andor(a-z,SolutionTree), write(SolutionTree).`

`solvedtree(a-z,11,`

`solvedtree(a-z via l,11,`

`and:[`

`solvedtree(l-z,6,solvedtree(u-z,6,solvedtree(y-z,5,solvedleaf(z-z,3))))),`

`solvedtree(a-l,5,solvedtree(c-l,5,solvedleaf(l-l,2)))]])`

